

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Таспаның түрлері

ЖАРИЯЛАНДЫ
12.10.2025СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/183325/**Бекбаулова Дария Абдынасыровна**

САБАҚТЫҢ МАҚСАТЫ:

Білімділік:

Оқушыларға таспаның шығу тарихы, түрлері, жасалу материалдары мен қолданылу салалары туралы түсінік беру.

Дамытушылық:

Оқушылардың сәндік-қолданбалы өнерге қызығушылығын арттыру, байқағыштық пен талғам қабілетін дамыту.

Тәрбиелік:

Эстетикалық талғамға, әдемілікке, ұқыптылық пен еңбекке баулу.

ҚАЖЕТТІ ҚҰРАЛ-ЖАБДЫҚТАР:

Таспалардың түрлі үлгілері (атлас, жібек, капрон, органза, шілтерлі және т.б.), дайын бұйым үлгілері (сәнделген киімдер, әшекейлер, бантик, гүлдер), плакат, бейнематериал, суреттер.

САБАҚТЫҢ БАРЫСЫ:

I. Ұйымдастыру кезеңі

- Амандасу, сыныптың дайындығын тексеру.
- Сабақтың тақырыбы мен мақсатымен таныстыру.

II. Қызығушылықты ояту

Мұғалім сұрақтар арқылы оқушылардың ойын белсендіреді:

- Таспаны қай жерлерде кездестірдіңдер?
- Сәндік-қолданбалы өнерде таспаның рөлі қандай деп ойлайсыңдар?
- Киім мен бұйымды безендіруде таспаның мәні неде?

III. Жаңа сабақ (теория)

1. Таспа туралы жалпы түсінік

Таспа (лента) — сәндік-қолданбалы өнерде жиі қолданылатын жіңішке маталық жолақ. Ол түрлі материалдардан (жібек, атлас, капрон, органза, нейлон, шілтер және т.б.) жасалады. Таспалар бұйымдарды, киімдерді, шаш әшекейлерін, сыйлықтарды безендіру үшін қолданылады.

2. Таспаның шығу тарихы

Таспаны сәндік әшекей ретінде пайдалану ежелгі заманнан белгілі. Алғашында ол табиғи талшықтардан — жібек пен зығырдан тоқылған. Орта ғасырларда Еуропада атлас және жібек таспалар байлық пен мәртебенің белгісі болған. Кейіннен қолөнер мен тігін ісінде кеңінен қолданылып, тұрмыстық сәндік элементке айналды.

3. Таспаның түрлері мен сипаттамалары

№	Таспа түрі	Ерекшелігі	Қолданылуы
1	Атлас таспа	Жылтыр, тегіс, түрлі түсті	Киім, шаш әшекейі, сыйлық безендіру
2	Жібек таспа	Нәзік, жұмсақ, жоғары сапалы	Кестелеу, сәндік бұйым жасау
3	Капрон таспа	Қатқыл, жарқыраған, пішінін ұстайды	Гүл, бантик, әшекей
4	Органза таспа	Мөлдір, жеңіл	Интерьерлік безендіру, сәндік композициялар
5	Шілтерлі (кружевной)	Торлы, өрнекті	Киім мен перде безендіру
6	Металл жіп қосылған	Жарқыраған, мерекелік әсер береді	Мерекелік декор, сыйлықтар

4. Таспаның қолданылу салалары

- Киімдерді сәндеу және жиектеу;
- Қазақтың ұлттық бұйымдарында (сәукеле, тұмарша, камзол жиектері);

- Сәндік бұйымдар мен аксессуарлар жасау;
- Интерьер және мерекелік безендіру;
- Кесте мен аппликация жұмыстары.

5. Таспаның түстер үйлесімі

- Түстер үйлесімі сәндік бұйымның көркемдігін арттырады.
- Негізгі және қосымша түстерді тең үйлестіру маңызды.
- Ашық түстер көңіл көтереді, ал қою түстер салтанат пен байсалдылық береді.
- Бір бұйымда үш түстен артық түсті қатар қолдануға болмайды.

6. Таспаның сәндік маңызы

Таспа — әдеміліктің, нәзіктіктің және ұқыптылықтың көрінісі. Ол заттың жалпы бейнесін толықтырып, оған ерекше сән береді.

Сәндік-қолданбалы өнерде таспаны қолдану – ұлттық дәстүр мен заманауи стильді үйлестірудің бір көрінісі.

7. Қауіпсіздік ережелері

- Таспаны кескенде қайшыны дұрыс пайдалану.
- Инемен жұмыс істегенде абай болу.
- Жұмыс орнын таза ұстау, артық заттарды жинап қою.

IV. Сабақты бекіту (сұрақ-жауап)

- Таспа дегеніміз не?
- Қандай таспа түрлерін білесіңдер?

V. Қорытынды

- Сабақта не үйрендік?
- Сәндік-қолданбалы өнерде таспаның мәні неде?